

S 72
1971

5055

1971
33060
N5

პირველბაისობა

50 წელი

პირველი მაისის ზეიმი კიდევ უფრო დაამყარა ჩვენი დედაქალაქი. წიარდრად მორთულ პაროსპექტზე ლამაზი პლაკატებით ზაიარებს მშრომელებმა. ფრაილებდინე პიონერების წითელი აღმები. ისმობა მუხიკის ხაიბი ჰანები, ლილი

სილერები. ხარობდა ეველა, დიდი თუ პატარა. მაგრამ ასე რიდი იყო წინათ. მეფის მთავრობა მუშებს უკრძალავდა პირველი მაისის დღესასწაულს. აი, რის გვიამბობენ თბილისში პირველად გამართულ სამაისო დემონსტრაციაზე შევლი ჩველადეიონერები:
ამ მაისობისთვის მზადება თბილისის მუშებმა დიდი ხნით ადრე დაიწყეს. ერთ მუშის ხატვა ეტეჩებოდა და წითელი დროშის მომზადება დაეკლეს. მან დროშაზე მარჯის და ენკელის სურათები დაბატა და ქართულ, რუსულ და სომხურ ენებზე წარწერები გაუკეთა.
იმ დღეს მზე ისე ბრწყინავდა, თითქოს ისიც

თბილისში

ნახტი აკაკი სუმიანიძისა

11583

სადღესასწაულად ემზადებოდა. დემონსტრაცია ახლანდელი კომუნარების ბაღთან მოეწყო.
პოლიცია მუშების განჯახებას მიზნავდა და მეთვალყურეობა გააძლიერა. მუშები მაინც არ შეეპეტუნენ. მოედანზე თავი მოიკარეს ჩინოვის, დემოს და თბილისის სხვა ფაბრიკა-ქარხნების მუშებმა. თავის დასაცავად სახედრებოთ და ურმით შინდის უბნები მოხადეს. მოუთმენლად ენლოდნენ ნაშას. მართლაც, დათქმულ დროს საოღანდე გამოჩნება დიდი უბოი, ზედ დროსა დამაგრეს და აფრიალეს. -ვაშა! გაუშარჯოს პირველ მაისს!- გაისმა შეძახილები. პოლიციელები მუშებს მივარდნენ, უნდადით დროსა

წიერთშიათ, მაგრამ მათ ასე ადვილად როდო დათმეს. თავისუფლების წითელი დროშა ხელიდან ხელში გადადიოდა. გაიშარია ხელწარეული ბრძოლა. პოლიცია დემონსტრაციის მოწაწილებს მათარბობა და ხმლით დატრია. ამ შეტაკებაში მოკლდეს პოქაუელი და ორი პოლიციელი, მაგრამ მუშებიც დაშავდნენ. ბევრი დაიპატიმრეს და ციმატრში გადაასახლეს.
ეს სამაისო დემონსტრაცია 1901 წელს მოეწყო. ამის შემდეგ საქართველოს მუშები რუსეთის მშრომელეთთან ერთად მეფის წინააღმდეგ კიდევ უფრო დაიარხნენ და ჩვენს ტყვეანაში თავისუფლების წითელი დროშა აფრიალეს.

უზიგზი

ღანიელ ჰარსი-

გზაზე მიდის რაზმეული—
ბიჭუნების ასეული,
მხიარული ასეული—
ათჯერ ათი ათეული.

უერთდება, ემატება
რაზმეულებს რაზმეული.
უერთდება, ემატება
ასეულებს ასეული.

მიდის, მიდის, მიიწვევა
ნაბიჯების ჩქაძი:
ერთი, ორი,
ერთი, ორი,
ერთი,
ორი,
საძი.

გზაზე მიდის რაზმეული—
გოგონების ასეული,
მხიარული ასეული—
ათჯერ ათი ათეული.

უერთდება, ემატება
რაზმეულებს რაზმეული.
უერთდება, ემატება
ასეულებს ასეული.

რასანა გადამრავლდა
რაზმეულზე რაზმეული.
რასანა გადამრავლდა
ასეულზე ასეული.

ნახატები ზურაბ უორახნიძის

მიდის, მიდის, მიიწვევა
ნაბიჯების ჩქაძი:
ერთი, ორი,
ერთი, ორი,
ერთი,
ორი, საძი...

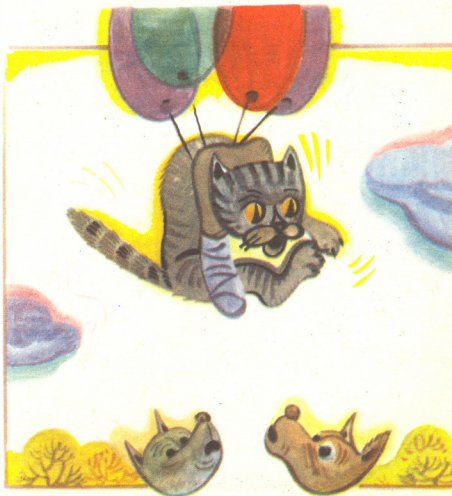
კაღოსე ჯაჭვით ანია
 უსარმძასარი ქოფაკი.
 ქოფაკი გამძღარია,
 ამოუფარავს სტომპიქი.
 წინ ერთი ძვალე უგდია,
 სედ თვალე რჩება მურიას:
 — თქვენ თუ არ გინდათ,
 მე შევჭამ
 ძლიერ მშია და მწუწრია.
 — მერე რა ჩემი საქმეა,
 მენ თუ გშია და გწუწრია, —
 — დაუღრიალა ქოფაკმა
 და გამოუდგა მურიას.

ეფუა-ეფუით და წვაფწვაფით
 ირბინეს კაღოს გარშემო...
 ჯაჭვი დამოკლდა...
 ძვალე კი
 მურიას დარჩა, ბავშვებო.

თარგმანი **ზოთა ნინია ნინია**

შცნაუკრი ფიხი

ფისუნამ იცვლქა და მოიტყსა თათი,
 ახლა ვეღარც დაცუნცვლექს,
 ვეღარც სსვენსე გადის.
 ბიჭუნებმა გამძაბეს საჭაერო ბურთები,
 აეიჟინდნენ და ჰაერში აისროლეს ქუდები.
 ფინიებმა გავცვებით გადმოგდეს ენა,
 ეს რა არის, ცუნცვლია, სტუნჯა თუ ფრენა?
 ამ სცლოდაფ ფისუნის არ ეცვლქა არ ერჩია —
 ახლა აღარც მიწასეა,
 მაგრამ აღარც ჰაერშია.

სისია

ალექსანდრე ბაბუაძე ნახატები ზურაბ კაპანაძისა

ერთი ციდა გოგონაა ცისია. დილით, გაიღვიძებს თუ არა, „დედა ენას“ წამოაღვლებს ხელს და ეზოში გარბის. პაწაწკინტვლა, წითელი ქოშებით ჩაბაკუნდება ხის კიბეებზე, მაღალ კაკლის ხესთან მიევა და გრძელ სკამზე ჩამოსკუპდება. მუხლს მუხლზე გადაიდებს, წიგნს გადაშლის და პატარა თითს ფურცელს გააყოლებს.

ამ დღითაც მზიარულად ჩაირბინა კიბეები. გაზაფხულის ბრღლევიალა მზეს კარ-მიდამო გაეთბო და გაეჩახჩახებინა. ცისიამ მზეს შე-

ხედა და თვალები მოკუტა. ცახე ღრუბლის ნამცეცეც არ ჩანდა.

ის იყო კაკლის ხისაკენ წასვლა დააპირა, რომ საიდანღაც ჭრელკაბიანმა პეპელამ ჩამოიქროლა და ვარდის კოკორზე დაჯდა.

ცისია ფეხაკრფვით მიეპარა და პეპელას წითელ-ყვითლად მოხატულ ფრთებს დააცქერდა. ჭრელი ფრთები ზღაპრულად ბრწყინავდნენ მზეზე. გულმა ვერ გაუძლო გოგონას და ხელი წაატანა. ლამაზი ფრთები შეიჩხინნ და თვალის დახამამებში აღგილიდან გაქრნენ.

— აქ რას აკეთებდი, პეპელა?—თავისთვის ჩაიღაპარაკა ცისიამ და იმ კოკორს დააცქერდა, რომელზეც პეპელა იჯდა. კოკორზე ბროლის მიძევებით გამჭვირვალე წვეთები დაინახა.

— ალბათ წყალი სწყუროდა,—გაიფიქრა გოგონამ და ინანა, რომ პეპელას არ დააცუდა წყლის დაღევა.

— მაგრამ ეს წვეთები საიდან გაჩნდნენ?!—უცებ გაიკვირვა და აივანზე გადმომდგარ დედას დაუძახა:

- წუხელ წვიმდა, დედა?
- არა, შეილო!
- მაშ, ეს წვეთები საიდან გაჩნდნენ?!
- ეგ ნამია, შეილო, ცის ნამი!
- ცის ნამი? რა არის ნამი?

— ღამით, როცა აგრილდება, ჰაერი ნესტიანდება, ნესტი ფოთლებს ედება, მერე წყლის პაწია, შეუმჩნეველი წვეთები ერთიანდება და აჩენენ წამს,—უთხრა დედამ და ეზოში ჩავიდა, ქათამებს საკენცი დაუსწარა და ცისიასთან მივიდა.

— წამი პეპლებს წყალია, ჰო, დედა?

— ჰო, პეპლები და ფუტკრები სვამენ.

ცისია ვარდისაყენ მიბრუნდა, უნდოდა კიდევ ერთხელ დაეხედა მზის სხივებზე მოღაპლაპე წვეთებისათვის, მაგრამ იქ წამი ვეღარ დაინახა, მოიღუშა. დედასთან მიიბრინა, კალთაში ხელი ჩაავლო და ტირილი მორთო:

— იქ აღარ არის... რა იქნა ცის წამი?..

დედამ თავზე ხელი გადაუსვა:

— ნუ ტირი, წამი ცაში ავიდა და ღრუბლებს შეგვრია.

— რატომ?

— მზის სხივებს მიჰყავთ. დააცხუნებს თუ

არა, წამი ორთქლდება. ხვალ ადრე ადექი და ფოთლებზე უთვალავი წამი დაგხვდება.

ცისიას სახე გაებადრა, კარგო,—თქვა და გრძელ სკამზე ჩამოჯდა. ისევ „დედა ენა“ გადაშალა და ფურცელს ჩურჩულით გააყოლა პატარა თითი.

გზია და კუც ბუდეები

კლასის განათავსება

ყანის პირას ბესიკმა მიწა ამოთხარა. ჯემალმა და იოსებმა შავარი ბოჭები ჩაასვეს და ზედ საკურდღელ წამოჭიმეს. შენობას წინა კედელი ბაღურის აქვს და კურდღლები კარგად ჩანან. ზუთნი არიან: ერთი—თეთრი, ოთხი—ნაცვარი. საკურდღელში სისუსთავეა. მზია ხარბადობს რგოლის წვერები საკურდღელს ჰგვიან, სარწყურლებს რეცხავს. კურდღლები დაბტან, დაცუცადებენ და ერთთავად ტურებს აცმაკუნებენ. საკმეღი ვამოუღვდავ აქვთ. საკვებისათვის მზია იღვრა ზვიდი და მისი რგოლის ჭიომერები ბრუნავს.

აი, ახლაც მზია დიდადრიანად მოვიდა სკოლაში. თავსაფარი წაიკრა და საკურდღელს მიაშურა. ჭარბილი და თეთრი მზალი დაქრა და საკურდღელში შეყარა.

შორიბილის ოქტომბრელები იდგნენ. შესამეკლესმდა ავთანდილმა კურდღლებისათვის წყალი მოიტანა. წყლიან დაშაქთან პირველად თეთრი მივიდა, მეტი—სხვები. მზია სიყვარულით შესცქეროდა ბავშვებს.

— რომ გაიზრდებიან, სუფუცის შინ წაიყვან?—ოკითხა უცვამ ავთანდილმა.

— რატომ უნდა წაიყვანო, ეს კურდღლები შენიც არის!—თქვა მზიამ.

ავთანდილი გაწითლდა.

მზია ჭარბად ჭრიდა, თანაც ავთანდილს უამბობდა, რომ ეს ზუთი ბავია კიდმურნეობამ გდარჯა, პიომერებმა უნდა გაგებარდოს და გავამრავლოთ.

მზიას არ დაუჯალებია, ავთანდილმა თვითონ აკრიფა ჭარბლის ნარჩენები. მზიამ ეს რომ შე-

ნახატი პირველი კლასის ბავშვების

ნიშნა, ოქტომბრელების გასაგონად თქვა:—მოლო, დღეიდან ჩვენი თანამეზღვეები იყავით და ბავშვების მოვლაში მოგვემარეთო!

იმათაც ეს უნდაღათ.

ზამთარში ბესიკმა და ჯემალმა საკურდღლის ბაღურას ფიცრები ააქრეს, დაათბუნეს, თივა დაუდგეს...

გაზაფხულზე ისევ მოხსნეს ფიცრები. ავთანდილმა საკურდღელში რომ შეიხედა, ნაცვარი ძივის იცუნ, ისე გაზრდილყო. იქვე მუშტისოფნა ბავშვები დაკუთმუნებნენ:—ერთი ამ ბოღურებს დამიხვევით.—სიხარულით შესძახა და სკოლისაყენ მოკურცხდა. ახალი ამბავი მზიასთვის უნდა ეგრებინა.

ԳՆԱԿԱՅԵՐ
ՄԻՆԵՐԻՆԻ

წვიმა

— მიწა ვინ დააბურა?
— გრილმა წვიმამ შხაბუნამ,
ყანა დაათავთავა,
ოქროცვარი აბკურა,

საძოვარზე ხასხასებს
იონჯა და სამყურა.
— დაილოცოს წვიმაო!—
ხარობს ძია პაბუნა.

ნინიკოს ნატვრა

ამიან ჭიჭინაძე

ნახატი ლამპაძე ლანაშვილი

დღემ ნინიკოს თბილად ჩააცვა და ბალში წაიყვანა სასიეროდ. ერთი მოხუცი კაცის გვერდით დასხდნენ. მოხუცსაც თბილად მცვა.

— გამარჯობა, ნინიკო!— გაუღიმა მოხუცმა ნინიკოს.

— საიდან იცი, ნინიკო რომ მეკვია?— გაუკვირდა ნინიკოს.

— მე ყველაფერი ვიცი,— თქვა მოხუცმა,— მე ჯადოქარი ვარ. ინეტრე, რაც გინდა და აგისრულებ.

ნინიკო დაფიქრდა.

— აგრი-ზაგრი-მინდო-მე!.. — ჩაიჩურჩულა მოხუცმა და ნინიკოს შოკოლადის კანფეტი გაუწოდა.

— გმადლობთ, — ზრდილობიანად უთხრა ნინიკომ და კანფეტი გამოართვა.

— აგრი-ზაგრი-მინდო-მე, ოღონდ შენ მოინდომე!..— მოხუცმა პალტოს ჯიბიდან მანდარინი ამოიღო.

ნინიკომ გადაიკისკისა და მანდარინიც გამოართვა.

— აბა, ახლა ხმამაღლა ინატრე რამე, ნინიკო,— მოხუცმა უფრო ღრმად ჩაიყო პალტოს ჯიბეში ხელი. ნინიკომ ჯიბეში ჩურჩხელას მოჰკრა თვალი და ეშმაკურად გაიღიმა.

— იცი, რა მინდა?— დაფიქრდა ნინიკო,— მინდა, რომ მქონდეს ოქროს კბილი, ღვიდა მაროსავით...

მოხუცი შეწუხდა, ხშირ, თეთრ წარბებზე გადაისვა ხელი.

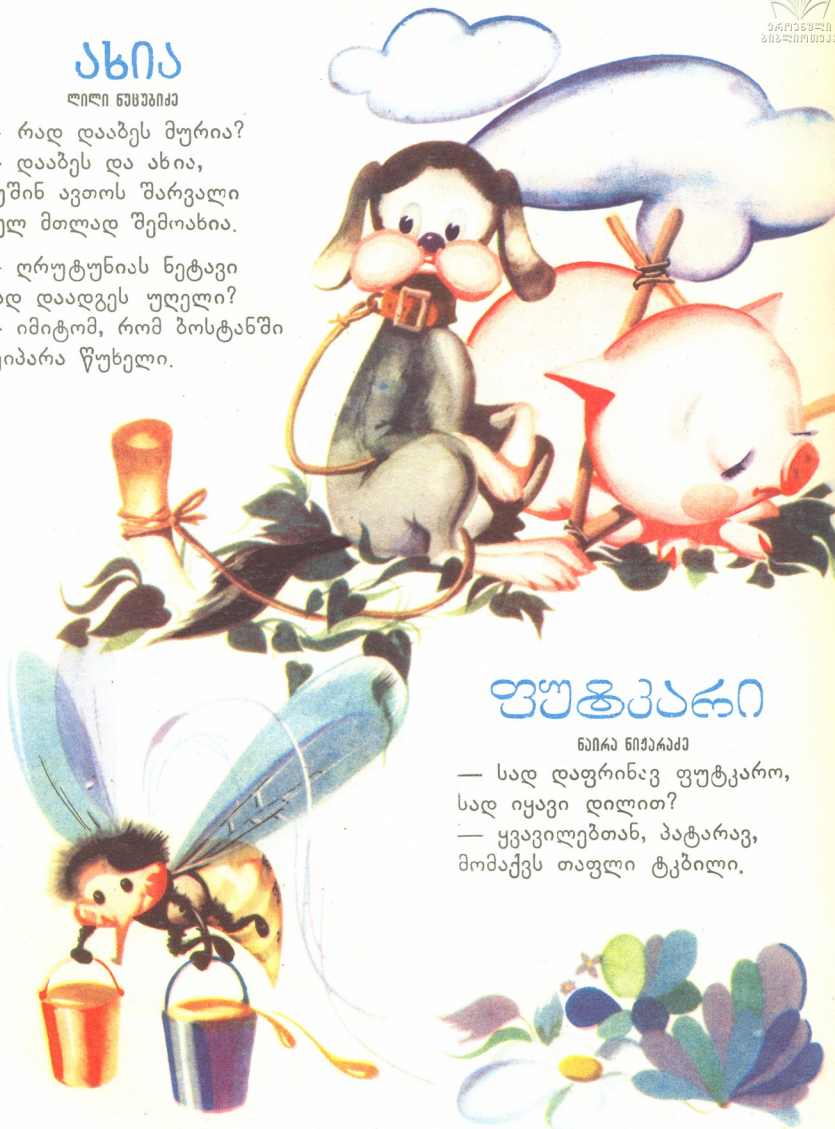
— მაპატიე, ნინიკო, გენაცვალე... ამდენი კი აღარ შემიძლია!.. ჯადოქრობა სულ ახლახანს დავიწყე, რაც პენსიაზე გაველი... გამოცდილება მაკლია.

— ჰო, კარგი, კარგი...— შეებრალა მოხუცი ჯადოქარი ნინიკოს,— მე ძალიან მინდა ჩი ჩურჩხელა, პალტოს ჯიბეში რომ გაქვს დამალული.

ახია

ლილი ნუსხიძე

- რად დააბეს მურია?
- დააბეს და ახია,
გუშინ ავთოს შარვალი
სულ მთლად შემოახია.
- ღრუტუნის ნეტავი
რად დაადგეს უღელი?
- იმიტომ, რომ ბოსტანში
შეიპარა წუხელი.

ფუტკარი

ნაირა ნიჟარაძე

- სად დაფრინავ ფუტკარო,
სად იყავი დღით?
- ყვავილებთან, პატარავ,
მომაქვს თაფლი ტკბილი.

წითელქულა სოკოები

მ. ლევი

ტყეში ერთი ვერხვის ძირას სოკო ამოსულიყო. ერთხელ სოკომ რუხ მგელს მოჰკრა თვალი. მგელი ბრაზმორეული მოძუნძულდებდა, თან თვალებს აქეთ-იქით აბრიალებდა. საცოდავ სოკოს შეეშინდა, არ გამსრისოსო; თავი უშიშრად რომ ეგრძნო, წითელი ქული კიდე უფრო ჩამოიფხატა.

მგელმა რომ ვერხვის ქვეშ წითელი ქული შეინიშნა, გაიფიქრა,—ვილაცა რალაცას მიწყობს,

ნახატები ელ. აბგოპაძისა

ხედავთ, წითელქულა მოუგზავნიაო!

— სჯობია გავბრუნდე,—ჩაილაპარაკა მგელმა,—თორემ ხიფათს მეორედ ველარ გადავურჩები. ერთხელ მონადირემ ამ წითელქულასა და მისი ბების გულისათვის ზედ მუცელზე გამფატრა, ახლა სადღა ვერებოი—და, წააქუნულდა.

მას აქეთ ვერხვების ქვეშ უშიშრად ამოდიან და თავს იწონებენ წითელქულა სოკოები.

თარგმნა თამარ ლინიაშვილმა

გლაკარი ციფრებზე

ჰომოს ჰომოსი

არც ერთ ციფრს არ უნდოდა ნულთან მეგობრობა.

— შეხედეთ ერთი, რა მსუქანი და სულელია. დამეკარგე აქედან! — ეუბნებოდა ამპარტავანი ცხრიანი ნულს.

— ჰა, ჰა, ჰა, — ხახხარებდა რვიანი — ჩემთან ვინდა მეგობრობა? ვითომ ცხრიანზე ნაკლები რითა ვარ?

ნული დალონდა.

ბოლოს შეიღიანს მიადგა, მაგრამ შეიღიანმა პასუხის ღირსადც არ ჩასთვალა.

მწარედ ატირდა ნული. ექვსიანს შეეხვეწა; ჩემთან იმეგობრეო. ექვსიანმა უპასუხა:

— ვინა გგონივარ, ყირაზე რომ დადგე, ცხრიანად ვიქცევი და შენ დაგიმეგობრდები? სუთიანმაც უარი უთხრა, ოთხიანმაც, სამიანმაც და ორიანმაც.

სასოწარკვეთილებაში ჩავარდნილი ნული კლდეზე უნდა გადაჩხილიყო, რომ ერთიანმა გამოიარა:

— რატომ ტირი, ვინ გაწყენინა?

ნული მოუყვა, როგორ მოექცნენ სხვა ციფრები. ერთიანი გადაეხვია, აკოცა და უთხრა:

— ერთად ვიყოთ. ბოლოს და ბოლოს, ჩვენ შორის დიდი განსხვავება არ არის. არც მე მწყალობენ მაღალი ციფრები. დაცადონ, მალე მიხედებიან ჩვენ ფასს!

ასე დამეგობრდნენ ერთიანი და ნული და ათიანად იქცნენ.

რა დაინახეს სხვა ციფრებმა, ერთიანი და ნული ჩვენზე მაღლა დგანანო, სულ ცოფები ჰყარეს. დაიწყეს ნულების ძებნა და მონახეს კიდეც.

როგორც კი ცხრიანმა ნული ამოიყენა გვერდში და ოთხმოცდაათად იქცა, ცხვირი წინანდელზე უფრო მაღლა ასწია. სხვა ციფრებმაც იგივე გაიმეორეს და ერთიანსა და ნულს ისევ დაცინვა დაუწყეს...

მახინ ნულმა თავისი და ამოიყენა გვერდში და ასად იქცა...

ასევე გააგზავნეს ნულები სხვა მაღალმა ციფრებმა დების, დეიდებისა და ბებიების მოსაყვანად.

მას შემდეგ გრძელდება და გრძელდება ეს შეჯიბრი... დასასრულს კი ბოლო არ უჩანს, — ნულები ხომ უსასრულოდ ბევრია ქვეყანაზე.

გერმანულიდან თარგმნა მელმა ქოლუამ

ზარმაცო თავუნა

ინგოგორა-ჟონისაჲლი

ნახატი ლ. ზარაშვილიძისა

ნაკადულის პირას ერთი ჩასუქებულ-
ლი ზარმაცი თავუნა ცხოვრობდა.
გაახედა თუ არა დიდას თვალს, ერ-
თი გადაგორ-გადმოგორდებოდა და
პირსაც არ დაიბანდა, ისე გასწევდა
ტყისაკენ სასეირნოდ.

სხვა თავუნები რომ ჯაფისაგან
წედში წყებოდნენ, ზარმაცი თავუნა
მხართეძობზე წამოწოლილი ნებივრობ-
და, ჩასუქებულ გულ-მუცელს მზეს უფი-
ცხებდა, თან ამთქნარებდა და გაიძა-
ხოდა: არხეინად ცხოვრებას რა სჯო-
ბიალ.

რომ მოშივეებოდა, შეიპარებოდა
მეზობლის ბელედში, ერთს დაბათიანად
გამოძლებოდა, გაბერიდ მუცელზე
თათს დაიტყუპუნებდა და იტყუდა:
კაციც მე ვარ და ქუდიც მე მსურავს,
ხელს არ ვანძრევ და სასმელ-საჭმელი
არ მაკლიაო.

ერთ მშვენიერ დღეს ჩვენს ზარმაცას
მეზობლის ბელედში წასვდაც კი დაე-
ზარა. ინატრა: ამიყვანა, ისეთ ადგი-
ლას დამსვა, რომ სასმელ-საჭმელი თა-
ვისით მოდიოდესო. ნატვრა არც დაე-
მთავრებინა, რომ გაიხედა და, ბი-
ჭოს, რას ხედავს!—ნაკადულს უშვედე-
ბედო მწვანე კიტრი არ მოაქვს!—აი,
ბედოც ამას ჰქვიაო,—დაიძახა თავუ-
ნამ, ისკუპა და კიტრს ზედ მოახტა.
მიჰყვება ტალღებს ჩვენი თავუნა და
თან კიტრს ახრამუნებს. იმდენი ახრა-
მუნა და ახრამუნა, სანამ კიტრი არ
შემოეჭამა და წყადში არ ჩაიხრჩო.

— რაც მოგივა დავითაო, ყველა
შენი თავითაო,—თქვეს თავუნებმა,
ზარმაცი თავუნას დახრჩობის ამბავი
რომ შეიტყვეს.

გერმანულიდან თარგმნა ლალი ზანჯიშიძემ

გოჩა და შირაფი

გიორგი შათაბერი

ჰე, შირაფო, გოჩას
მიაკითხე ბაღში,
იქნებ გაახარო,
მოუწყვიტო ვაშიღი.

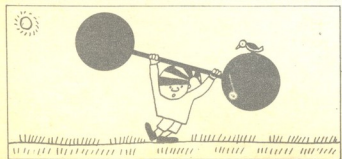
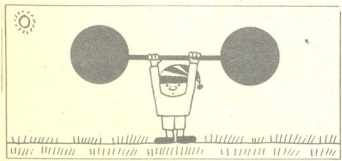

გამოსანები

გიორგი შათაბერი

დიდყურა და ჯიუტია,
დადგება და ყვირის,
მძიმე ტვირთი არ აშინებს.
რა იქნება?....

ტუჩცმაცუნა, კულმოკლე,
მარდია და ყურგრძელი,
ძლიერ უყვარს სტაფილო.
რა იქნება?.....

6135/102

76055

საქართველოს
სახელმწიფო
მუზეუმი

„ბებერი მუხა“—ნახატი ნანა მებრველისა, 5 წ. თბილისი.
„ტეში ზღვაში“—ნახატი ჯონი სარღიასი, 8 წ. თბილისი.
„ნიანგი“—ნახატი გიორგი ლაღიძისა, 5 წ. თბილისი.
„უვაგალი“—ნახატი ღრა განგიასი, 7 წ. ქუთაისი.
„საქანელა“—ნახატი სოფიო ტატიშვილისა, 5 წ. თბილისი.
„ღის პორტრეტი“—ნახატი მიაი ერისთავისა, 7 წ. თბილისი.

